

Édes anyanyelvünk verseny 2013.

Fővárosi forduló

Javítási-értékelési útmutató

1. Az alábbi meghatározások olyan szólásokra vonatkoznak, amelyek valamilyen állatnevet tartalmaznak. Írja a meghatározások alá a keresett szólást! (4 pont)

Még el nem ért eredménynek, sikernek örül:

Szólás: Előre iszik a medve bőrére.

Olyanra bíz valamit, aki éppen annak megszerzésére vágyik:

Szólás: Kecskére bízza a káposztát.

Az ellenkező végletbe esik:

Szólás: Átesik a ló másik oldalára.

Ügyeskedéssel színvállásra, szándékai elárulására késztet valakit:

Szólás: Kiugratja a nyulat a bokorból.

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

Minden helyes megoldás: 1 pont.

2. A mindennapi nyelvhasználatban a szólások nemegyszer eltorzulnak, összekeverednek. Az alábbi kifejezésekben két-két szólás keveredik. Adja meg a két-két eredeti szólást! (6 pont)

Ráhúzza a keresztvizet.

Szólás: leszedi róla a keresztvizet

Szólás: ráhúzza a vizes lepedőt

Vaj van a füle mögött.

Szólás: vaj van a fején

Szólás: valami van a füle mögött

Fabatkát sem értett belőle.

Szólás: fabatkát se ér

Szólás: egy kukkot sem ért belőle

Adható: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

Minden helyes részmegoldás: 1 pont.

3. Adja meg az alábbi informatikai meghatározások nevét! (3 pont)

A PC-billentyűzet egyik leggyakrabban használatos gombja; az informatikában az angol 'bevisz, megnyit' jelentéséből indultak ki, innen kapta a billentyű a nevét.

A fogalom neve: Enter / enter

Ez a betűszó az angol *globális helymeghatározó rendszer* szerkezet rövidítéséből alakult ki, s nagybetűs alakban honosodott meg nálunk.

A fogalom neve: GPS

Kódfeltörő, titkosított hálózati rendszerekbe illegálisan – de nem kizárólag anyagi haszonszerzés céljából – behatoló személy.

A fogalom neve: hacker

Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

Minden helyes megoldás: 1 pont.

4. Adja meg a következő szavak ellentétes jelentését, antonímáját! (4 pont)

aszkéta (fn): élvhajhász / hedonista

arrogáns (mn): udvarias / visszafogott

deficit (fn): nyereség / profit / hozam

dogmatikus (mn): rugalmas / toleráns/ alkalmazkodó / szabadgondolkodó

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

Minden helyes részmegoldás: 1 pont

5. Értelmezze a hasonló alakú szavak közti jelentéskülönbséget a kifejezések mondatba foglalásával! (7 pont)

tárló – tároló – tározó

tárló: múzeumi szakszó, üveggel fedett, lapos szekrényféle, amelyben tárgyakat lehet kiállítani

tároló: tárolásra való tartó, medence, helyiség / adatokat tároló gépelem, berendezés

tározó: tó nagyságú, félig-meddig a természet által kialakított víztározó

elfogódott – elfogult

elfogódott: érzékenyült

elfogult: nem tárgyilagos

helyt ad – helyet ad

helyt ad: figyelembe vesz, elfogad

helyet ad: konkrét értelemben ad helyet

Adható: 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

Minden helyes, mondatértékű részmegoldás: 1 pont.

6. Javítsa ki az alábbi mondatok nyelvhelyességi hibáit! A hibák javításában ne használjon rokon értelmű szót, hanem a szóalakot, szerkezetet javítsa, módosítsa! (3 pont)

A pénztártól való távozás után felszólalást nem veszünk figyelembe!

Helyesen: A pénztártól való távozás után felszólamlást nem veszünk figyelembe!

Naponta jönnek létre új vállalkozások, de gyakran csak profitot váltanak.

Helyesen: Naponta jönnek létre új vállalkozások, de gyakran csak profilt váltanak.

Intézkedést foganatosítottunk a bolti lopás tárgyában.
Helyesen: Intézkedtünk a bolti lopás miatt / ügyében / tárgyában.

Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

7. Mi okozza az alábbi mondatok kétértelműségét? Adja meg a mondatok lehetséges jelentéseit! (6 pont)

Minden tanítónak azt tanácsolom, hogy ha hétéves korukban észreveszik, hogy tanítványuk beszédhibás, forduljanak az iskolai logopédushoz.

A mondat jelentése: a tanító hétéves

A mondat jelentése: a tanuló hétéves

Közel százévesen eltemették az élemedett korú művészt.

A mondat jelentése: Közel százévesen – még élőként – eltemették az idős művészt.

A mondat jelentése: Közel százéves korában elhunyt, majd eltemették a művészt.

Motorcsónakkal összetört hajóját partra szállítom.

A mondat jelentése: Motorcsónakkal partra vontatom összetört hajóját.

A mondat jelentése: Az általam összetört hajóját partra vontatom.

Adható: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

8. Húzza alá a helytelenül írt szóalakokat, kifejezéseket! (4 pont)

Kossuth-tér; ELTÉ-ről, folyjon, new yorki; Álmos utcai; Mikszáthtal; balett-táncos; London–Párizs-járat; bója, ironikus; zsölye

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

Minden téves megoldás: -1pont.

9. Lássa el stílusminősítéssel a *nevet* szó rokon értelmű változatait! (6)

rötyög (biz)

röcög (táj)

göcög (rég)

röhög (durva)

nyerít (pej)

lepetézik (szleng)

Adható: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

10. Készítsen felhívó jellegű plakátot / meghívót az *Édes anyanyelvünk* verseny iskolai fordulójára! Ügyeljen a szükséges tartalmi-informatív elemek szerepeltetésére! (7 pont)

Adható: 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

A tartalmi-informáló elemekért adható: 3, 2, 1, 0 pont.

A megfogalmazás minőségéért, ötletességéért adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.